

Συναξάρι τοῦ ἁγίου ὀσιομάρτυρος Θεοφάνους,

+ 8 Ἰουνίου.

Πληροφορίες γιά τό Βίο τοῦ Ἁγίου Ὄσιομάρτυρος Θεοφάνους ἀντλοῦμε ἀπό τόν Κώδικα 797 τῆς μονῆς Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ 1618. Ὁ ποιητής-συγγραφέας τοῦ Κώδικος ἦταν μοναχός ἢ ἱεροδιάκονος Ἁγιορείτης, καί ἴσως Βατοπαιδινός, ἀφοῦ τόν συναντᾶμε σέ ἀρκετούς Κώδικες αὐτοῦ μοναστηριοῦ εἴτε ὡς ποιητή, εἴτε ὡς ἀπλό γραφέα Κωδίκων¹⁰². Φαίνεται νά ἀνήκει στό ρεῦμα τῆς λόγιας παραδόσεως, πράγμα πού καθρεπτίζεται στήν καθαρότητα τοῦ λόγου του καί στήν Ἀκολουθία καί στό Βίο τοῦ Ἁγίου.

Ὁ Ὄσιομάρτυς Θεοφάνης, κατά κόσμον Θεόδωρος, ἐγεννήθηκε ἀπό εὐσεβεῖς καί φιλόθεους γονεῖς καί ἀνατράφηκε μέ παιδεία καί νοουθεσία Κυρίου. Ὡς πρός τήν πατρίδα τοῦ Ἁγίου οἱ γνῶμες δίστανται, ἀφοῦ οἱ πηγές ἀναφέρουν ὡς πατρίδα του τήν κώμη Ζαπάντη τῶν Καλαβρῶτων ἢ τῆς Καλαμάτας¹⁰³.

Ὁ Θεοφάνης σέ παιδική λικία ἀρνήθηκε τόν Χριστό καί ἔγινε Μωαμεθανός. Μετά τήν ἀρνηση τῆς Χριστιανικῆς πίστεώς του ὁ Θεόδωρος εἰσάγεται καί μένει γιά ἕξι χρόνια στά βασιλικά ἀνάκτορα μέ ἰδιαιτερες τιμές. Τοῦ δίδουν διδασκάλους νά μάθει ὄχι μόνο τά τουρκικά γράμματα, μά καί τίς ἀραβικές ἐπιστήμες. Αὐτό θά τόν ὀδηγήσει, ἀπό ἀραβικούς δρόμους, νά προχωρήσει σέ θεολογική γνώση καί ἴσως καί μέ τή βοήθεια τῶν καθηγητῶν του, στή διδασκαλία περὶ τοῦ Θεανθρώπου Λόγου.

Ἀρχίζουν ὅμως οἱ πρῶτες τύψεις γιά τήν ἀρνηση τῆς πίστεώς του. Ὑστερα ἀπό προσευχή στήν Ἁγία Τριάδα, φεύγει ἀπό τά ἀνάκτορα καί ἀρχίζει τήν περιπλάνηση. Ὁ Θεός, ἀκούοντας τή δέησή του, φέρνει τά βήματά του στή Βενετία, ὅπου ἀρχιεράτεψε ὁ σοφός Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Γαβριήλ Σεβῆρος, ὁ ὁποῖος τόν ἐδίδαξε καί τόν ἐστήριξε καί μετὰ τόν ἔκειρε μοναχό καί τόν ὀνόμασε Θεοφάνη. Ἀγωνίσθηκε σκληρά μέ προσευχή, νηστεία, γονυκλισίες καί ἄλλες σκληραγωγίες γιά τήν ἐξιλέωσή του καί ἔτσι προετοιμάσθηκε γιά τό μαρτύριο.

Παντοῦ, ὅπως στήν Κωνσταντινούπολη, στήν Ἀθήνα καί στόν Εὐριπο104, ἐκήρυττε τό ὄνομα τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ. Ἐδῶ δέν πετυχαίνει αὐτό πού ἐπιθυμεῖ, τό μαρτυρικό θάνατο, ὅποτε ἀναχωρεῖ γιά τή Λάρισα. Ἐκεῖ παρουσιάζεται στό δικαστή, πού ἦταν γνωστός γιά τήν ἀγριότητα καί τή σκληρότητά του καί τό μόνο πού καταφέρει εἶναι νά τόν μαστιγώσουν ἑξακόσιες φορές! Φέροντας καί ὑποφέροντας γενναῖα τούς σκληρούς βασανισμούς προσεύχεται, θεραπεύεται καί φεύγει γιά τό Ἅγιον Ὄρος, ὅπου εὐρίσκει Ἁγίους καί Πνευματικούς καί ὀπλίζεται μέ τίς εὐχές καί τίς εὐλογίες τους.

Πάνοπλος ἔρχεται στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καθημερινά συνομιλεῖ μέ τόν πνευματικό του Γέροντα Εὐθύμιο. Ἡ ὥρα τοῦ μαρτυρίου πλησιάζει. Ὁ Ἅγιος κοινωνεῖ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί μετὰ φεύγει, γιά νά παρουσιασθεῖ στά βασιλικά ἀνάκτορα. Ὑστερα ἀπό τήν ἀγόρευση του, σχεδόν ὑβριστική γιά ὅλους τούς κρατοῦντες, ὁ δικαστής ἔπαρχος τόν ρίχνει στή φυλακή, ὥσπου νά ἀποφασίσει γιά τήν τιμωρία του.

Παρά τά καλοπιάσματα, τίς κολακεῖες καί τίς ἀπειλές, ὁ Ἅγιος Θεοφάνης ὁμολογεῖ τόν Χριστό. Οἱ Τοῦρκοι τόν ἐβασάνισαν σκληρά καί τόν ἐμαστίγωσαν ἀνηλεῶς. Στή συνέχεια τόν ἐκλείσαν στή φυλακή.

Οἱ ἄγριοι φύλακες τόν εἰρωνεύονταν καί τοῦ ἐζητοῦσαν κάποιο θαῦμα. Ὁ Ἅγιος προσευχήθηκε ἐπὶ τρεῖς ὥρες, ὡσάν στύλος ἀκράδαντος. Καί, ὡ τοῦ θαύματος, μετὰ τό «Ἀμήν» τῆς προσευχῆς του, γίνεται μέγας σεισμός

καί, παρ' ὅλη τή βαθιά νύκτα, περιλάμπει τούς φύλακες καί τούς φυλακισμένους «φῶς τοῦ λίου φαινότερον». Καί τότε οἱ φύλακες μεταβάλλονται σέ ἡμερα ἄρνία, πού ζητοῦν τή συγγνώμη καί τή μεσιτεία τοῦ Μάρτυρος. Πολλοί ἀπό αὐτούς πιστεύουν στόν Ἄληθινό Θεό καί γίνονται Χριστιανοί. Οἱ Τοῦρκοι ἀναστατώνονται. Ἀρχίζουν τά δικαστήρια καί τά βασανιστήρια. Ἔρχεται ὁ «πικρότατος θάνατος».

Οἱ βασανιστές του ἔγδαραν τό δέγμα αὐτοῦ σέ λωρίδες καί τέλος τόν ἐκρέμασαν μετέωρο σέ σχῆμα σταυροῦ. Ὁ Ὅσιομάρτυς Θεοφάνης ὑπέμενε ἀγόγγυστα τό μαρτύριο γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί ἀδιάκοπα εὐχαριστοῦσε τό Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Μετά τήν προσευχητική δοξολογία τοῦ Μάρτυρος ἕνα πουλί ἔφθασε ἀπό ψηλά, σάν λευκό περιστέρι. Ὁ Ἅγιος ἐπλημμύρισε χαρά καί εὐφροσύνη. Τό θέαμα ἦταν ἀνεξήγητο.

Ὅταν ἔφθασε τό δειλινό καί ἐπέρασαν τρεῖς ὥρες συνεχοῦς παρουσίας τοῦ περιστεριοῦ, ἐκεῖνο ἐχάθηκε. Ὁ Ἅγιος ἀνεφώνησε· «διψῶ». Οἱ Τοῦρκοι τόν ἐπέιραζαν· «Γίνε ὅπως καί ἐμεῖς, καί θά σοῦ δώσουμε νερό». Ὅμως ὁ Ἅγιος, πού προγευόταν τή χαρά τοῦ Πάσχα, τούς ἀπήντησε ὅτι ἐδιψοῦσε γιά τή σωτηρία τους καί ὄχι γιά νερό.

Μετά ἀπό αὐτό ἔρχονται ἀστραπές καί βροντές μέσα στή νύκτα καί ἕνα οὐράνιο φῶς ἐτύλιξε τό Μάρτυρα, κινώντας τό θαυμασμό τῶν Ἀγαρηνῶν. Οἱ Τοῦρκοι ἄρχισαν νά διαμαρτύρονται καί ξεσηκώθηκαν. Τόν ἐθανάτωσαν μέ αἰχμηρά σίδερα, πού τόν κατατρύπησαν, καί ἔτσι ὁ Ἅγιος Θεοφάνης ἔλαβε ἀπό τόν ἀγωνοθέτη Θεό τό στέφανο τοῦ μαρτυρίου τό 1588105.

Ὅσοι ἀπό τούς βασανιστές ἐπρωτοστάτησαν στό νά τοῦ βγάλουν τά μάτια ἢ νά τοῦ γδάρουν τό σῶμα, ἐδέχθησαν τή δίκαιη τιμωρία τους ἄνωθεν. Ἄλλοι ἐτυφλώθηκαν, ἄλλοι ἐτρελάθηκαν, ἄλλοι ἀπεπνίγησαν στή θάλασσα, ἄλλοι ἐξεράθηκαν στά χέρια. Καί ὅσοι ἀπό αὐτούς μετανόησαν καί ἐπικαλέσθηκαν τή βοήθεια τοῦ Ἁγίου, ἀμέσως ἐθεραπεύθησαν καί ἔγιναν κήρυκες τῶν θαυμάτων τοῦ Μάρτυρος καί τῆς πίστεως.

